

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

**ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ**

Кафедра іноземних мов та міжкультурних комунікацій

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Приймальної комісії

Ректор

Р.В. Войтович

« »

 2021 р.

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ
ДО АСПІРАНТУРИ
з іноземної мови (англійська, німецька, французька)**

за спеціальностями

051 «Економіка»; 053 «Психологія»; 073 «Менеджмент»;
281 «Публічне управління та адміністрування»

(ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ)

Київ - 2021

Програма вступного іспиту до аспірантури з іноземної мови для здобуття освітнього ступеня доктор філософії за спеціальностями 051 «Економіка», 053 «Психологія», 073 «Менеджмент», 281 «Публічне управління та адміністрування». – К. : ІПК ДСЗУ, 2021. – 15 с.

Укладач програми:

Тимощук І.В., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов та міжкультурних комунікацій Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Програма схвалена на засіданні кафедри іноземних мов та міжкультурних комунікацій, протокол № 7, від 18.03.2021.

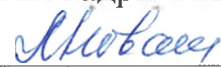
Завідувач кафедри іноземних мов та міжкультурних комунікацій

_____ І.В. Тимощук

Схвалено Вченою радою Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України. Протокол № 5 (167) від 25.06.2021 р.

«Погоджено»

Науковий співробітник науково-дослідної частини з підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації

_____ Новаш Л.Г.
(підпис)

Заступник голови приймальної комісії

_____ Линдюк О.А.
(підпис)

© Тимощук І.В., 2021
© Інститут підготовки кадрів
Державної служби зайнятості
України (ІПК ДСЗУ), 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ВИМОГИ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДО АСПІРАНТУРИ ІПК ДСЗУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ОТРИМАННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ.....	5
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ.....	6
3. ВИМОГИ ДО МОВНОЇ ТА МОВЛЕНЕВОЇ КОМПЕТЕНЦІЙ: ГРАМАТИКА ТА ЛЕКСИКА.....	6
4. СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	10
5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ.....	11
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	12

ВСТУП

Вступний іспит з іноземної мови до аспірантури має на меті визначення рівня підготовки вступників з іноземної мови та подальше спрямування навчання іноземній мові в аспірантурі з огляду на актуальність інтеграції освітньої системи України у європейський та світовий освітній простір та потребу в підвищенні рівня знань аспірантами іноземних мов і навичок активної роботи з міжнародними базами наукової інформації.

Програму вступного іспиту з іноземної мови розроблено відповідно до навчального плану ІПК ДСЗУ та призначено особам, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста або магістра і які вступають на навчання до аспірантури.

На вступному іспиті до аспірантури кандидати повинні продемонструвати високий рівень сформованості функціональної, мовної та мовленнєвої компетенцій. Вступний іспит з іноземної мови до аспірантури відповідає критеріям володіння іноземною мовою на рівні B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, що передбачає розуміння ідеї великого за обсягом тексту як на фахову, так і на абстрактну тематику, вміння вести дискусію за своїм фахом; вміння чітко й конкретно висловлювати свої думки на фахову та суспільну тематику, аргументовано висловлювати свою думку з певної проблеми, а також спілкуватися з носіями мови без труднощів.

Організація і проведення вступного іспиту до аспірантури Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України (далі – ІПК ДСЗУ) з іноземної мови здійснюється відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2021 році, Правил прийому до аспірантури (доктор філософії) ІПК ДСЗУ в 2021 році, Положення «Про приймальну комісію ІПК ДСЗУ».

1. ВИМОГИ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДО АСПІРАНТУРИ ІПК ДСЗУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ОТРИМАННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Вступний іспит з іноземної мови, як кваліфікаційний іспит, оцінюється за 100-бальною шкалою (100-90 – “відмінно”, 89-75 – “добре”, 74-60 – “задовільно”, 60-0 – “незадовільно”).

Вступники, які мають міжнародні сертифікати з іноземної мови, отримані впродовж останніх двох років, що засвідчують рівні B2 і вище, звільняються від складання вступного іспиту з іноземної мови. Міжнародні сертифікати рівнів B2 і вище привірюються до результатів вступного випробування з іноземної мови у 100 балів.

Експертизу поданих вступниками міжнародних сертифікатів з іноземної мови, що засвідчують рівні B2 і вище, проводить науково-дослідна частина підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації за погодженням з кафедрою іноземних мов та міжкультурних комунікацій.

Перелік міжнародних сертифікатів з іноземної мови рівнів B2 і вище, які зараховуються замість вступного іспиту до аспірантури, подано нижче:

Перелік міжнародних сертифікатів з іноземної мови рівнів B2 і вище, які зараховуються замість вступного іспиту до аспірантури

Іноземна мова	Екзамен
<i>Англійська мова</i>	IELTS
	TOEFL iBT
	TOEFL paper based
	CPE
	CAE
	FCE
<i>Німецька мова</i>	Cantest
	Test DaF
	Goethe-Zertifikat
	Zentrale berstufenprüfung
<i>Французька мова</i>	Kleines Deutsches Sprachdiplom
	TCF C1 – TCF C2
	DALF C1 – DALF C2
	DSLCF
	DHEF

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

Програма відображає конкретні характеристики володіння іноземною мовою рівня B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти та встановлює мінімум навчального матеріалу для розвитку передбачених навичок та умінь мовленнєвої діяльності.

Програма відображає конкретні характеристики рівнів практичного володіння іноземною мовою та встановлює мінімум навчального матеріалу для розвитку передбачених навичок та умінь мовленнєвої діяльності.

Практичне володіння іноземною мовою передбачає демонстрування високого рівня сформованості функціональної, мовної та мовленнєвої компетенцій.

Функціональна компетенція включає володіння іноземною мовою для академічних цілей, а саме: вміння читати наукові тексти (першоджерела), анотувати та реферувати їх; слухати та конспектувати лекції; готувати та проводити презентації та семінари.

Мовна компетенція передбачає володіння вступником орфографічними, орфоепічними, лексичними, фонетичними, граматичними та стилістичними нормами сучасної іноземної мови.

Мовленнєва компетенція охоплює рецептивні та продуктивні вміння. Вступник до аспірантури повинен брати участь в усному спілкуванні іноземною мовою в обсязі, передбаченому програмою матеріалу.

3. ВИМОГИ ДО МОВНОЇ ТА МОВЛЕНЕВОЇ КОМПЕТЕНЦІЙ: ГРАМАТИКА ТА ЛЕКСИКА

Англійська мова

Граматики

Для оволодіння уміннями і навичками усного мовлення граматичний мінімум передбачає:

– уміння висловити думку в простому розповідному реченні (ствердження і заперечення); ставити загальні і спеціальні питання, використовуючи для цього структури як особових, так і безособових речень, у тому числі з модальними дієсловами *can, may, must*;

– висловлювати спонуку за допомогою спонукального способу, а також конструкції з дієсловом *let*;

– використовувати для опису конструкції *There is (There are)*. Ці граматичні структури мають бути відтворені вступником до аспірантури в мовленні на рівні автоматизму.

Для виразу думки в мовленні вступник до аспірантури повинен володіти навичками використання артиклів, створення форм множини та однини іменників, безприйменникового та прийменникового виразу граматичних стосунків, використання основи іменника в якості означення, створення

ступенів порівняння прикметників і прислівників, створення порядкових числівників, форм особових присвійних займенників.

Лексика

Лексичний мінімум має складати не менш ніж 2500 слів і словосполучень, включаючи загальнонаукову і спеціальну лексику, що відповідає широкому профілю навчального закладу. У цей мінімум входить загальнонавчана термінологічна лексика з фаху, а також так званий потенційний словник, який має бути сформований у процесі навчання у вищому навчальному закладі і який складається з:

а) інтернаціональних слів, подібних у галузі виразу і таких, що збігаються у галузі змісту в рідній та англійській мовах;

б) відтворюваних похідних та складних слів, створених із знайомих морфем на основі вивчених словотворчих моделей.

Для роботи з літературою за фахом вступник до аспірантури також повинен знати найбільш вживані фразеологізми, скорочення і позначки, прийняті в цій літературі.

Розвиток навичок аудіювання передбачає оволодіння також формами пасивного стану в Present Indefinite, інфінітивом у функції обставини, простою формою герундія, сполучниковими підрядними реченнями. Передбачається також оволодіння підрядними реченнями додатку, означення, обставин та умов дійсного способу.

Навчальні мовні ситуації, у яких використовується лексичний і граматичний матеріал, групуються відповідно до тематики, що вивчається, і зв'язані з темою «Спеціальність вступника» і проблемами, що висвітлені в текстах для читання.

Засвоєння лексичних одиниць проводиться також на основі наступної тематики:

1. Автобіографічні відомості.
1. Україна: економіка та державний устрій
2. Державна служба зайнятості України та Публічне адміністрування.
3. Менеджмент та управлінські вміння або Психологія підбору кадрів.
4. Моя професія, та перспектива професійного зростання.
5. Моя наукова спеціалізація: фундаментальні засади.
6. Видатні вчені у галузі моєї спеціалізації та їхні наукові праці.
7. Мої наукові інтереси.
8. Методи сучасного наукового дослідження.
9. Інформаційні технології і наука.

Німецька мова

Граматика

Переважна частина граматичного матеріалу підлягає активному засвоєнню. Практичне засвоєння граматики на даному етапі передбачає корекцію граматичних навичок та узагальнення знань граматичних явищ. Відомі

зі шкільного курсу явища отримують функціональну спрямованість у межах наступного граматичного матеріалу:

1. Особові займенники і відмінювання дієслів у презенсі; іменник та артикль, іменник в називному відмінку, дієслово *sein*; іменний складний присудок; вживання артикля, порядок слів у розповідному реченні; порядок слів у наказовому реченні, порядок слів у питальному реченні; суфікси іменників *-er*, *-in*.

2. Іменник в однині і множині; презенс дієслова *haben*; заперечення і ствердження у простому реченні.

3. Презенс сильних дієслів зі зміною кореневої голосної; імператив дієслів; присвійні займенники, відмінювання особових займенників у називному та знахідному відмінках; прийменники з генетивом; дієслівний префікс *be-*.

4. Іменник в давальному відмінку; особові займенники в родовому і давальному відмінках; порядок слів у реченнях з додатками в родовому і давальному відмінках; префікс *in-*.

Лексика

Побутова: форми вітання та прощання, подяки, лексика класного вжитку, лексика та фразеологія, що передає поняття місця, часу, напрямку, загальноновживані формули висловлювання згоди, незгоди, здивування, впевненості, невпевненості, жалю, співчуття та інші.

Засвоєння лексичних одиниць загальноновживаної лексики проводиться на основі наступної тематики:

1. Über mich selbst. Meine Familie.
2. Meine Wohnung.
3. Unser Institut.
4. Mein zukünftiger Beruf. Mein Arbeitstag.

Розвиток навичок читання та розуміння загального та професійно змісту. Переглядове читання. Аналітичне читання з адекватним перекладом рідною мовою.

Засвоєння лексичних одиниць проводиться також на основі наступної тематики:

1. Автобіографічні відомості.
2. Україна: економіка та державний устрій
3. Державна служба зайнятості Україні та Публічне адміністрування.
4. Менеджмент та управлінські вміння або Психологія підбору кадрів.
5. Моя професія, та перспектива професійного зростання.
6. Моя наукова спеціалізація: фундаментальні засади.
7. Видатні вчені у галузі моєї спеціалізації та їхні наукові праці.
8. Мої наукові інтереси.
9. Методи сучасного наукового дослідження.
10. Інформаційні технології і наука.

Французька мова

Граматика

1. Le nom.
La féminin des noms. Le pluriel des noms.
2. L'article.
Formes de l'article (défini, indéfini, partitif, contracté). Emploi de l'article / omission de l'article.
L'article et la préposition *de*.
3. L'adjectif.
La féminin des adjectifs. Le pluriel des adjectifs.
Degrés de comparaison des adjectifs. Adjectifs employés comme adverbes.
Adjectif interrogatif (et exclamatif) *quel*.
4. Le Pronom.
Pronoms personnels conjoints. Pronoms personnels toniques. Pronom réfléchi *soi*.
Y, en – pronoms adverbiaux.
Pronoms relatifs (simples et composés). Pronoms démonstratifs.
Pronoms possessifs. Pronoms interrogatifs. Pronoms indéfinis.
Pronom *on*.
5. L'adverbe.
Degrés de comparaison des adverbes
6. Adjectif numéral (nom de nombre).
7. Verbe.
Trois groupes de verbes. Verbes transitifs et intransitifs. Verbes pronominaux.
Verbes impersonnels. Forme passive.
8. Types de phrases. La phrase assertive.
La phrase interrogative (tous les types de questions). La phrase exclamative.
La phrase impérative.
9. Emploi des négations.
10. Mode indicatif.
Les temps du verbe au mode indicatif.
11. Mode impératif.
12. Mode conditionnel. Conditionnel présent. Conditionnel passé.
Conditionnel dans la phrase hypothétique.
13. Mode subjonctif.
14. Formes non personnelles du verbe.
15. Discours indirect.
16. Mise en relief.

Лексика

Розвиток навичок читання та розуміння загального та професійного змісту. Переглядове читання. Аналітичне читання з адекватним перекладом рідною мовою.

Засвоєння лексичних одиниць проводиться на основі наступної тематики:

1. Автобіографічні відомості.
2. Україна: економіка та державний устрій
3. Державна служба зайнятості України та Публічне адміністрування.
4. Менеджмент та управлінські вміння або Психологія підбору кадрів.
5. Моя професія, та перспектива професійного зростання.
6. Моя наукова спеціалізація: фундаментальні засади.
7. Видатні вчені у галузі моєї спеціалізації та їхні наукові праці.
8. Мої наукові інтереси.
9. Методи сучасного наукового дослідження.
10. Інформаційні технології і наука.

Рекомендовані запитання до співбесіди з іноземної мови:

1. Яка тема Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
2. Чим обумовлений вибір теми Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
3. Який напрям Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
4. Чи маєте Ви публікації у фахових виданнях? Назвіть їх.
5. Чи брали Ви участь у науковій діяльності до вступу до аспірантури?
6. У яких науково-практичних конференціях Ви брали участь?
7. Яка була тема Вашої магістерської/дипломної роботи?
8. Якими знаннями, вміннями, навичками Ви оволоділи під час навчання в магістратурі/ закладі вищої освіти?
9. В якій установі/організації Ви працюєте? Яку посаду займаєте?
10. Що входить до Ваших посадових обов'язків?

4. СТРУКТУРА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступне випробування з іноземної мови до аспірантури передбачає декілька частин і містить низку завдань різних рівнів складності, націлених на перевірку рівня сформованості мовленнєвої та мовно компетенцій вступника.

Структура вступного іспиту:

1. Виконання лексико-граматичного тесту. Проводиться без використання словників чи допоміжної літератури. Максимальний час виконання – 30 хв.
2. Читання зі словником оригінального тексту з фаху з точною передачею змісту прочитаного у формі усного перекладу з іноземної на українську мову. Письмовий переклад виконується українською мовою лише частини тексту, визначеної членами комісії.

Обсяг тексту із розрахунку не менш ніж 1500 друкованих знаків за 45 хвилин.

3. Бесіда іноземною мовою з питань наукового дослідження. Відповіді на запитання членів комісії.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Оцінювання знань вступників до аспірантури за результатами вступного іспиту з іноземної мови здійснюється членами комісії на основі отриманих відповідей на питання білетів. Кожне із запропонованих Програмою завдань оцінюється за 100 шкалою. Відповіді вступників оцінюються окремо за кожним питанням усіма членами комісії. Загальний результат розраховується шляхом виведення середнього балу за три завдання, оцінених усіма членами комісії.

При виникненні дискусій, спорів щодо оцінки вирішальне слово має голова екзаменаційної комісії.

Максимальна кількість балів на іспиті – 100, відповідно оцінювання завдань здійснюється за такою шкалою:

КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	ОЦІНКА
100 – 90 балів	„відмінно”
89 – 75 балів	„добре”
74-60 балів	„задовільно ”
менше 60 балів	іспит не складено

Оцінювання лексико-граматичного тесту:

Виконання лексико-граматичного тесту передбачає виконання 50 завдань, які оцінюються у **2 бали** кожне. Кожне завдання являє собою речення, у якому пропущена слово, вираз чи граматичну структуру та подано 4 варіанти відповіді. Правильна відповідь визначається шляхом обведення необхідного варіанту: **a, b, c**, або **d**.

Наприклад:

The new hotel ... next year.

a) will open b) will be opened c) would be opened d) would be open

Оцінювання перекладу тексту:

Оцінка **“відмінно” (90 – 100 балів)**: повний та адекватний переклад, а також правильне розуміння іншомовного тексту з фаху; здатність виправляти зроблені при перекладі помилки; представлення усного повідомлення на тему власного майбутнього дисертаційного дослідження не менше ніж 15 речень у природному розмовному темпі (допускаються невеликі вимови та лексико-граматичні помилки, які не повинні впливати на розуміння змісту повідомлення); спроможність вести бесіду в межах програмної тематики.

Оцінка **“добре” (75–89 балів)**: достатньо адекватний переклад та розуміння іншомовного тексту з фаху; представлення усного повідомлення на тему

майбутнього дисертаційного дослідження в межах 10-15 речень у середньому темпі (недоліки вимови та лексико-граматичні помилки не повинні впливати на розуміння загального змісту повідомлення); адекватна реакція на запитання викладача за темою повідомлення.

Оцінка **“задовільно” (74-60 балів)**: невідповідність перекладу до тексту оригіналу та неповне розуміння іншомовного тексту з фаху; представлення усного повідомлення на тему майбутнього дисертаційного дослідження не менше 8-10 речень у повільному темпі (недоліки вимови та лексико-граматичні помилки не повинні впливати на розуміння загального змісту повідомлення).

Оцінка **“незадовільно” (менше 60 балів)**: виставляється в разі невиконання вимог до рівня знань, який відповідає оцінці **“задовільно”**.

При **оцінюванні усного мовлення** враховується різноманітність мовленнєвих моделей, що використовуються, лексична варіативність мовлення, уміння вести діалог за фаховою тематикою, повна і логічна відповідь на запитання екзаменатора, лексична і граматична правильність мовлення.

Оцінювання співбесіди:

Співбесіда являє собою представлення у природному розмовному темпі усного повідомлення на тему передбачуваного наукового дослідження (не менше 15 речень). Вступник повинен показати обізнаність в обраній тематиці: чітко сформулювати тему майбутньої дисертації, повідомити її мету та актуальність, визначити теоретичну новизну та практичну значущість. Під час бесіди мають бути продемонстровані розвинені навички як монологічного та і діалогічного мовлення, уміння правильно використовувати наукову термінологію та граматичні конструкції, визначені Програмою, чітко та змістовно відповідати на запитання членів комісії. За незначні стилістичні помилки, поодинокі лексичні та граматичні помилки, які не впливають на розуміння повідомлення, знімається 10 балів. За граматичні і лексичні помилки в кількості більше 8, або такі, що впливають на розуміння повідомлення, знімається 20 балів. За кожен помилку у відповіді на запитання знімається 2 бали.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Англійська мова

1. Гужва Т.М., Англійська мова. Розмовні теми. Частина I. – Х.: «Фоліо», 2003. – 415 с.
2. Гужва Т.М. Англійська мова. Розмовні теми. – Х.: «Фоліо», 2005. – 381 с.
3. Murphy R. English grammar in use. For Intermediate Students / R. Murphy. – Cambridge : Cambridge University Press, 2019. – 396 p.
4. Верба Г.В., Верба Л.Г. Граматика сучасної англійської мови. К. : ВП Логос – М, 2010. 341 с.

5. Зайцева А.П. Граматика англійської мови в таблицях і схемах. – К : ТОВ "ВП Логос-М", 2008. – 112 с.
6. Мартиненко А. О. Англійська граматики в таблицях. – К. : КНЕУ, 2003. – 168 с.
7. Павліченко О. М. Англійська мова. Граматичний практикум. III рівень. – К. : Ранок, 2011. – 320 с.
8. Сальникова Л.В. Английский язык для менеджеров. – М: NB-ПРЕСС, 1998. – 182 с.
9. Biber, D.; Courad, S.; Leech, G. Longman Student Grammar of Spoken and Written English. – Harlow: Longman, 2003.
10. Carter, R. & McCarthy, M. Cambridge Grammar of English. – Cambridge: CUP, 2007.
11. Crystal, D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. – Cambridge: CUP, 2005.
12. Eastwood, J. Oxford Learner's Grammar. – Oxford: OUP, 2005.
13. Evans, V. & Dooley, D. Upstream Advanced/Proficiency. – Newbury: Express Publishing, 2002.
14. Foley, M. & Hall, D. Advanced Learner's Grammar. – Harlow: Longman, 2003.
15. Murphy R. English grammar in use. For Intermediate Students / R. Murphy. – Cambridge : Cambridge University Press, 2019. – 396 p.
16. Paterson, K.; Harrison, M.; Yule, G. Oxford Practice Grammar. Advanced. – Oxford: OUP, 2004.
17. Pyle, Michael A. And Munor, Mary E.. Test of English as a Foreign Language. Preparation Guide, Cliff Notes, Inc., USA, 2002.
18. Side, R. & Wellman, G. Grammar and Vocabulary for Cambridge Advanced and Proficiency. – Harlow: Longman, 2002.
19. Stanton, A. & Morris, S. Fast Track to CAE. – Harlow: Longman, 2001.
20. Swan, M. Practical English Usage. – Oxford: OUP, 2006.
21. Trappe, T. & Tullis, G. Intelligent Business English. Advanced Business English. – Harlow: Pearson Education Limited, 2007.
22. Vince, M. & Clarke, S. Macmillan English Grammar in Context. – Oxford: Macmillan, 2008.
23. Навчально-методичні комплекси для всіх типів навчальних закладів видавництва Oxford University Press, Express Publishing, Longman Cambridge University Press, а також інші підручники, посібники, довідники та словники, що рекомендовані Міністерством освіти і науки України.

Німецька мова

1. Грицюк І.В. Поговорімо німецькою! 200 усних розмовних тем. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2020. – 288 с.
2. Власов Є. Н., Куленко В. Є. Керування дієслів, прикметників та іменників у німецькій мові. – Вінниця: Нова книга, 2003. 2. Євгененко Д. А., Білоус

- О. М. та ін. Практична граматика німецької мови. – Вінниця: Нова книга, 2004.
3. Вікторовський В.Г. Енциклопедія німецьких розмовних тем [для старшокурсників, абітурієнтів, викладачів] / В.Г.Вікторовський. – [2-ге вид., випр. та доп]. – Харків: Торсінг, 2003. – 432 с.
 4. Євгененко Д.А. Практична граматика німецької мови. [Навчальний посібник для студентів та учнів. Комунікативні вправи і завдання] / Д.А.Євгененко, О.М.Білоус. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 400с.
 5. Кудіна О.Ф. Країни, де говорять німецькою: Навчальний посібник з лінгвокраїнознавства / Олена Федорівна Кудіна. – Вінниця: Нова книга, 2002. – 344 с.
 6. Лопушанський В.М. Deutsche Grammatik – kurz gefasst / Василь Михайлович Лопушанський. – Дрогобич, 2002. – 54с.
 7. Лопушанський Я.М. Навчально-методичний посібник з країнознавства (Німеччина та Австрія) / Ярослав Михайлович Лопушанський. – Дрогобич: Коло, 2002. – 56с.
 8. Постнікова О.М. Німецька мова: Розмовні теми (лексика, тексти, діалоги, вправи): [для школярів, абітурієнтів, студентів] / О.М. Постнікова. – К.: А.С.К., 2009. – Кн. 1. – 400 с.
 9. Постнікова О.М. Німецька мова: Розмовні теми (лексика, тексти, діалоги, вправи): [для школярів, абітурієнтів, студентів] / О.М. Постнікова. – К.: А.С.К., 2009. – Кн. 2. – 320 с.
 10. Прима Л. Складне речення /Любов Прима, Тетяна Прима . – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені І. Франка 2006 – 55с.
 11. Смеречанський Р.І. Довідник з граматики німецької мови / Р.І.Смеречанський. – К.: Рад. школа, 1998. – 304с.
 12. Duden. Deutsches Universalwörterbuch. 5. überarbeitete Auflage. Herausgegeben von der Dudenredaktion K. Kunkel-Razum, W. Scholze-Stubenrecht, M. Wermke // Dudenverlag: Mannheim – Leipzig – Wien – Zürich, 2003. – 1892 S.
 13. Baier G. Prüfungstraining. Goethe-Zertifikat B2. Berlin: Cornelsen, 2007.
 14. Dreyer H., Schmitt R. Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik. München: Hueber, 2005.
 15. Eichheim H. u.a. Mit Erfolg zum Zertifikat. Testheft. – München: Klett, 1999.
 16. Hall K., Scheiner B. Übungsgrammatik für Fortgeschrittene. München: Hueber, 2008.
 17. Helbig G., Buscha J. Deutsche Grammatik. Ein Handbuch für den Ausländerunterricht. Leipzig; Berlin; München: Langenscheidt, 2002.
 18. Meil K., Arndt M. ABC der schwachen Verben. München: Hueber, 1997 . 19. Meil K., Arndt M. ABC der starken Verben. München: Hueber, 1997.
 19. Sander I. Mittelpunkt B2. Intensivtrainer Lese- und Hörverstehen. – Stuttgart: Ernst Klett Sprachen, 2009.
 20. Zielinski W.-D. ABC der deutschen Nebensätze. München: Hueber, 1996.

Французька мова

1. Крючков Г.Г. Французька мова: Початковий курс: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Вища школа, 2009.
2. Крючков Г.Г., Мамотенко М.П., Хлопук В.С., Воеводська В.С. Прискорений курс французької мови: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – 3-тє авторське видання, виправлене. – К., 2007.
3. Лисенко О.М., Зязюн Л.І., Фаль О.С. Таблиці з граматики французької мови та вправи до них. – К.: Вадим Карпенко, 2012.
4. Лисенко О.М. Посібник з граматики французької мови: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 2008.
5. Попова И.Н., Казакова Ж.А. Грамматика французского языка. Практический курс. – М., 2003.
6. Hélène Augé, M-Dolores Cañada Pujols, Claire Marlhens, Lluçia Martin. Tout va bien ! 1. – Livre de l'élève. – CLE INTERNATIONAL, 2005.
7. Hélène Augé, M-Dolores Cañada Pujols, Claire Marlhens, Lluçia Martin. Tout va bien ! 2. – Livre de l'élève. – CLE INTERNATIONAL, 2005.
8. Hélène Augé, M-Dolores Cañada Pujols, Claire Marlhens, Lluçia Martin. Tout va bien ! 3. – Livre de l'élève. – CLE INTERNATIONAL, 2005.
9. Hélène Augé, M-Dolores Cañada Pujols, Claire Marlhens, Lluçia Martin. Tout va bien ! 4. – Livre de l'élève. – CLE INTERNATIONAL, 2007.